

Minnen från Lövsta

Min morbror **Lars Nordenfelt** köpte Lövsta 1939. Han fick hjälp av min morfar och mormor Enar och Sigrid Nordenfelt. De sålde sitt ställe Nabben i Långenäs utanför Göteborg och bosatte sig i nedre våningen. Min morbror bodde i övervåningen.

Lars och hans **fru Cecilia** fick fyra söner, alla födda på Lövsta. Enar född 1944, Johan född 1946, Torsten född 1949 och Fredrik född 1952. Herrgårdens ägor var på 450 tunnland, varav 250 tunnland skog. 1940 var gården mycket nedgången. Priset var 150.000 kr. Det var vanskligt att bedriva jordbruk på den tiden. Under goda år gick det bra ihop, men under dåliga gick det med förlust. Det fanns inget jordbruksstöd på den tiden. Under mitten av 1950-talet kom det några torksomrar som tvingade min morbror att sälja gården 1955. Själv är jag född 1930 och tillbringade många somrar och jular där under min barn- och ungdom.

Det lades ut mycket pengar för att göra gården till ett mönsterjordbruk. Under andra världskriget fanns det fem hästar och ladugården var full av kor. Höns, grisar och kaniner fanns också. På somrarna hjälpte man till ibland i jordbruket, vid höskörden och vid inbärgningen av vetet. På kvällarna red man hästarna barbacka till hagarna. Man fiskade med nät i Lejondalssjön och lade ut kräfhåvar där. En jul byggde vi sommarstugor uppe vid landsvägen.

Jag har många glada barn- och ungdomsminnen därifrån. Dessa minnen betyder mycket senare i livet för människans förmåga att ge och ta emot kärlek. Just nu kommer jag ihåg julbudningarna och julfesterna och hur man körde hästräfsa med "Tjockanders". Man badade i Lejondalssjön på kvällarna efter att ha ridit hästarna dit ned till hagen. Midsommarfirandet var oföglömligt, dans kring majstången och lekar såsom säcklöpning, potatis på sked, man slog ner varandra med hösäckar sittande på en stång och på kvällen åkte man efter häst på lövade skrinor till Aske med **Ulf Plogare** spelande dragspel där man fick hälsa på den legendariske Askegreven Gustaf Lewenhaupt, gift med min morfars kusin Ingeborg Nordenfelt. Efter besöket på slottet gick man på logdansen.

På den tiden var det liv på Lövsta. Dels arbetade många intressanta och duktiga människor där. Själv cyklade man dit med många av sina kamrater och tältade vid sjön. Min morbror ordnade en föreläsningsförening och fick igång kulturlivet i bygden tillsammans med andra.

Jag glömmer inte en slädfärd på isen och slädfärd till julotta i Håbo-Tibble kyrka. Min morbror hade en öppen inställning, det gjorde att herrgården ofta blev samlingspunkt för släkt och vänner, inte minst tack vare min morfar och mormor. Min morfar dog 1946 på Lövsta.

Lövstas historia

I början av 1500-talet ägdes Lövsta av **Erik Johansson**. Han hade troligtvis ett mindre trähus på den nuvarande herrgårdens plats. Erik Johansson var fader till **Gustav Vasa**. När Gustav Vasa blev konung 1523 upptogs Lövsta som arvegods, det enda riktiga arvegodsset, då annat arvegods kom från Sturarna. På 1600-talet byggde en av drottning Kristinas gunstlingar vid namn **Duvall** den nuvarande herrgården som stod färdig 1651. Den bestod då bara av den nedre våningen. Kaptenen Lars Lilliecrantz ägde Lövsta under senare delen av 1600-talet. Han dog 1690 och hans begravningsvapen hänger i Håbo-Tibble kyrka.

På 1700-talet byggde man till herrgårdens övervåning. Lövsta ägdes från slutet av 1700-talet till slutet av 1800-talet av släkten Riben. 1916 köptes Lövsta av Hultman vars tre söner föddes där. Hultman sålde Lövsta 1937. 1939 köptes Lövsta av Lars Nordenfelt. Nämnas kan att elektriciteten då bara gick till Tranbygge. Nordenfelt sålde gården 1955 och 1957 inköptes egendomen av kronan som sedan dess låtit herrgården stå öde. De har inte ens stängt av

vattnet, så att alla rör har frusit sönder. Blixten har slagit ner genom taket och under två års tid har man inte ens lagt på en presenning så att bjälklaget på ett ställe har ruttnat mellan över- och undervåningen. En stor hög ligger mitt på matsalsgolvet. De gamla fina kakelugnarna står kvar. De fina 1700-talstapeterna, målade med färgakta växtfärger är i stort sett oskadade.

Lövsta sägner

Det finns naturligtvis sägner kring en sådan här gammal herrgård.

Vita frun

Förr var den ena flygelbyggnadens rum, som vette mot huvudbyggnaden, mjölkammare. En dam ur släkten Riben brukade sitta i rummet ovanför köket och se om de som hämtade mjölk tog för mycket. Hon lär visa sig i det rummet ibland.

Kyrkklockorna

När min morbror 1940 i januari flyttade till Lövsta hade han sitt sovrum i rummet ovanför rummet med den öppna spisen. Då kom en gammal gumma och sade till honom att där fick han inte bo, för där spökade det. Det berättas att en liten pojke, som varit olydig, blivit inlåst där och tagit sig ut genom fönstret och drunknat i mägergraven. Min morbror fyllde igen den, därför att en av hans kor gick ner sig där. Han berättade att i det rummet hörde han kyrkklockor ringa vid midnatt. Ljudet försvann när han satte treetex på väggarna. Kanske var det några järn som stod och slog mot varann.

Drottning Kristinas stigbygel

Enligt sägner hade drottning Kristina övernattat på Lövsta och förlorat sin ena stigbygel där. Lars Nordenfelt berättar att han bytte fyllningen, som bestod av aska, mellan vinden och övervåningen. Under stegen upp till takluckan hittade han stigbygel i askfyllningen. Den är en liten fin sak i järn med en tåhätta av läder. En expert har undersökt den och säger att den är äkta. Min morbror har den ännu så länge i sin ägo, men i framtiden borde den nog visas i livrustkammaren på slottet.

Skatten under eken

I hörnet av landsvägen och allén står en gammal fridlyst ek. Enligt sägner skall det finnas en skatt under den. Enar Nordenfelt tror att skatten placerades dit först och så planterades eken ovanför. Kanske är eken 500 år gammal och således skatten från medeltiden. Lars Nordenfelt tror att skatten har grävts ner en och en halv meter under eken på 1600-talet. Kanske skulle det löna sig att gräva ett en meter djupt hål mellan två rötter och sticka ner en bra metalldetektor där?

Lövstas framtid?

Lövsta är en ödeherrgård. Det finns krafter i rörelse för att försöka rädda den. Håtuna Håbo-Tibble Hembygdsförening ordnade en Lövstadag den 29 maj 1983. Det berättades att man hade samlat ihop 110.000 kr för räddningsarbetet och att man skulle ha tillgång till byggnaden under en tioårsperiod då Kronan skulle ha rätt att lösa in gården igen, men mot betalning av alla hembygdsföreningens utgifter för den. Troligtvis kommer det att kosta 1-2 miljoner att rusta upp gården. Det bästa vore kanske om Tekniska Högskolans Arkitekturlinje fick arbetet som elevarbete och man på så sätt kunde få statsunderstöd. En annan möjlighet är att "malajkompaniet" på Svea Livgarde fick arbetet om hand. En tredje möjlighet är att hembygdsföreningen på fritid och med frivilliga krafter skötte upprustningen, kanske med hjälp av AMS. Den stora risken är att en "vandal" beslutar att riva herrgården. Vad kan man då tänka sig att använda Lövsta till i framtiden? Hembygdsföreningen kan ha gården som

föreningslokal. Svea Livgarde kan ha personalfester, bröllop m.m. där. En tredje möjlighet är att Järfälla församling går in. Församlingen har inga pengar nu men behöver en församlingsgård i Stockholmsområdet, inte allt för långt från Stockholm och med bekväma förbindelser. Det har Lövsta. Där kunde församlingen ha weekendar med konfirmander. Kyrkokörerna kunde åka dit. Man kunde förlägga sommarkonfirmandläger där, ha utfärder dit med pensionärer och handikappade m.m. Kanske kunde hembygdsföreningen, Svea Livgarde och Järfälla församling samsas om herrgården.